

แนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต Future Trends in Local Fiscal Administration in Thailand

จักรพันธ์ ลิ้มมั่งกูร

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

Jakkraparn Limmangkur

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: i_amja_y@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่แก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 18 มีนาคม 2568

Received: February 6, 2025; Revised: March 10, 2025; Accepted: March 18, 2025

บทคัดย่อ

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทย อาจส่งผลให้ผลลัพธ์ที่คาดหวังไม่เป็นไปตามที่ต้องการ เนื่องจากการพึ่งพิงงบประมาณจากส่วนกลาง และการขาดความสามารถในการจัดเก็บเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อให้เกิดคำถามต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ จึงได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์ต่างๆ โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการคลังท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคการบริหารการคลังท้องถิ่น และแนวคิดในการบริหารการคลังท้องถิ่นของประเทศไทย เพื่อหาแนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทย

สรุปผลการค้นพบแนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต ประกอบไปด้วย 1) ประเทศไทยควรมีแนวคิด และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองตนเอง 2) ประเทศไทยควรมีการส่งเสริมการพัฒนารายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงกับรัฐบาลกลาง เพราะรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ นโยบายที่ได้รับการถ่ายโอนต้องเน้นการพัฒนาได้อย่างจริงจัง 3) ประเทศไทยควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น แบบแยกออกจากกัน คือ รัฐบาลกลางจะไม่แทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น ข้อเสนอแนะ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1) ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด โดยการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหารการคลัง เพื่อความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล 2) ควรได้รับการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการคลัง ที่มีความพร้อมในด้านบุคลากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

คำสำคัญ : แนวโน้ม; การบริหาร; การคลังท้องถิ่น

Abstract

Problems arising from the management of local treasury in Thailand may result in results that are not as expected due to the reliance on the central budget and the lack of self-collection capability of local administrative organizations. This raises questions for local administrative organizations as to whether they are ready to cope with the changes. Therefore,

information was collected from documents, books, textbooks, related research, and various online media by reviewing the literature related to local financial management, problems and obstacles in local financial management and concepts in local financial management in Japan to find trends in local financial management in Thailand

Summary of the findings on the future trends of local financial management in Thailand according to our viewpoint include: 1) Thailand should have the concept and has a clear aim to decentralize power to local areas in a concrete manner by promoting and supporting self-government. 2) Thailand should promote income development for local administrative organizations by linking with the central government This is because the central government is the policy maker and transfers missions and duties to local administrative organizations. The transferred policy must emphasize serious income development. 3) Thailand should promote relations between the central government and local governments. Separation means that the central government will not interfere with the missions of local governments. Suggestions for local government organizations: 1) Information technology systems should be used in operations as much as possible. By applying artificial intelligence (AI) in fiscal management for the accuracy of the information. 2) Human resource management systems related to fiscal operations should be developed. that is ready in terms of personnel both in quantity and quality.

Keywords: Trends; Administration; Local Fiscal

บทนำ

นับตั้งแต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้เกิดการปฏิรูปและการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้รัฐบาลต้องถ่ายโอนภารกิจจากการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวนมากไปยังส่วนท้องถิ่น (อุดม ทุมโฆสิต, 2545) โดยกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจจำนวน 245 ภารกิจ ซึ่งรวมอยู่ใน 4 เรื่องสำคัญคือ ด้านการศึกษาด้านสาธารณสุข ด้านการดูแลสวัสดิการ และด้านการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อม (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2551) อย่างไรก็ตาม เมื่อภารกิจใดๆได้มีการถ่ายโอนภารกิจกันไปแล้ว ก็หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีต้นทุนหรือรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นสำหรับการจัดทำภารกิจเหล่านั้น ซึ่งแน่นอนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีรายได้เพียงพอ ในการจัดทำภารกิจเหล่านั้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นจากรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองหรือจากการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง

ซึ่งแหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง รายได้ที่รัฐจัดเก็บให้ รายได้ที่รัฐแบ่งให้ และเงินอุดหนุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยแบ่งเป็นรายได้ที่มาจากภาษี รายได้ที่ไม่ได้มาจากภาษีและรายได้จากการกู้ยืมเงินของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ภาษีที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบให้หน่วยงานของรัฐจัดเก็บแทน หรือที่มักเรียกว่าภาษีที่รัฐจัดเก็บเพิ่มให้ท้องถิ่น เป็นภาษีที่กฎหมายให้อำนาจรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้ของท้องถิ่น 3) ภาษีที่รัฐแบ่งให้ ตามบทบัญญัติ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และ4) เงินอุดหนุน ที่แบ่งเป็น 2 ประเภทคือเงินอุดหนุนทั่วไป (general grant) และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (specific grant) (วุฒิสาร ตันไชย,2557)

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานคลังท้องถิ่น ซึ่งอาจส่งผลให้ผลลัพธ์ที่คาดหวังไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกให้เห็นได้ คือ ประการที่หนึ่ง ปัญหาทางด้านรายได้ สามารถกล่าวได้ว่าโครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยยังคงมีการพึ่งพารายได้จากส่วนกลางเป็นสัดส่วนที่สูงในขณะที่มีรายได้ที่จัดเก็บเองในสัดส่วนที่ต่ำ (สกนธ์ วรรณวิวัฒนา, 2553) กล่าวคือ 1) รายได้จากภาษีที่รัฐจัดเก็บให้และแบ่งให้ ถือเป็นแหล่งรายได้ที่มากที่สุด ซึ่งเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 48.97 2) รายได้จากเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 41.08 และ3) รายได้ที่อปท. จัดเก็บเอง คิดเป็นร้อยละ 9.95 ของรายได้ (สำนักงบประมาณของรัฐบาล, 2564) ประการที่สอง ปัญหาด้านรายจ่าย ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากนักการเมืองท้องถิ่นมักแข่งขันกันในการให้บริการสาธารณะเพื่อสร้างฐานคะแนนนิยมของตนเองกับประชาชน (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2551) และประการที่สาม อำนาจส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น อำนาจในการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงขึ้นอยู่กับส่วนภูมิภาค หรือการจัดสรรเงินอุดหนุน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอำนาจของส่วนกลาง (ไพรัช ตระการศิริรินทร์, 2548)

จากประเด็นปัญหาและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดคำถามต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ความสามารถทางการบริหารการคลัง ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ศักยภาพในการจัดหารายได้ และการจัดสรรรายจ่ายที่เหมาะสมในกรณีท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพในการจัดหารายได้ หมายถึง ความสามารถในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นประเภทต่างๆ การกระตุ้นการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การหารายได้ในรูปค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์และรวมถึงรายได้ที่ส่วนกลางจัดสรรให้ ซึ่งประกอบด้วย ภาษีแบ่งและเงินอุดหนุน ส่วนการจัดสรรรายจ่ายมักเป็นไปเพื่อก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (วิทยา จิตนพวงศ์,2560) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารการคลังท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภารกิจต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้เขียนจึงเกิดความสนใจศึกษา 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการคลังท้องถิ่น 2) ปัญหาและอุปสรรคการบริหารการคลังท้องถิ่น 3) แนวคิดในการบริหารการคลังท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น และนำมาสู่ 4) แนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคตว่ามีทิศทางในการบริหารจัดการต่อไปอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการคลังท้องถิ่น

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการคลังท้องถิ่นนั้น สิ่งหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจ เป็นลำดับต่อมา นั่นคือ ความหมายของการคลังท้องถิ่น เนื่องจากการบริหารจัดการคลังท้องถิ่นเป็นศาสตร์เฉพาะตัว ต่างจากการบริหารการเงินการคลังในระบบธุรกิจ โดยนักวิชาการได้ให้ คำจำกัดความของการคลังท้องถิ่นดังต่อไปนี้ ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น คือ การจัดหารายได้การกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างการว่าจ้างการบัญชีและการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จรัส สุวรรณมาลา (2545) ให้คำจำกัดความว่า เป็นการระดมปัจจัยการผลิต มาใช้ในการจัดบริการสาธารณะแก่

ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งในยุคก่อนมีการระดมกำลังแรงงานคน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน มาใช้ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชน แต่ในยุคนี้จะมุ่งเน้นการหารายได้ที่เป็นตัวเงินมาใช้จ่ายในการจัดบริการเป็นหลัก จีระ ประทีป (2546) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง รายได้ของท้องถิ่น รายจ่ายของท้องถิ่น และหนี้สินสาธารณะของท้องถิ่น สุกัญญา แสงอนันต์ (2553) กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การบริหารงานคลังของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงการหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ การจัดจ้าง การบัญชี การตรวจสอบบัญชีของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น กระบวนการงบประมาณท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของรายรับกับรูปแบบในการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นและการคลังส่วนกลาง

จากคำจำกัดความของคลังท้องถิ่นที่นักวิชาการกล่าวไว้นั้น สามารถสรุปได้ว่า ความหมายของการคลังท้องถิ่น คือ การบริหารงานคลังของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงการหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบบัญชีของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

ระบบบริหารจัดการคลังท้องถิ่น

การบริหารจัดการคลังท้องถิ่น เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนในท้องถิ่น เพราะการจัดการด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หมายรวมถึงความสามารถจัดการในการหารายรับเพื่อมาสนับสนุนการใช้จ่ายของตนเอง มิใช่เพียงแต่การจัดบริการสาธารณะเพียงประการเดียว ระบบการคลังที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้เกิดความมีวินัยการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญของการบริหารการเงินการคลัง ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของทรัพยากรที่หน่วยงานรัฐมีอยู่สำหรับนำไปใช้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกๆ หน่วยงานของรัฐบาล รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีจิตสำนึกและความเข้าใจในการรักษาความมีวินัยการเงินการคลังของตนเอง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วที่มีความพิเศษ เพราะมีหน้าที่ทั้งการเป็นหน่วยรัฐในการให้บริการสาธารณะที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีความเป็นองค์กรพิเศษที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น ส่งผลทำให้หากการบริหารการคลังขาดความมีวินัยแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องประสบกับปัญหาการให้บริการสาธารณะที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความมีวินัยการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญในการแสดงผลงานการบริหารการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกอบด้วยความพยายามของการหารายได้ การวางแผนและการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ดุลหรือฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองท้องถิ่น การพิจารณาความมีวินัยการเงินการคลัง จึงต้องมีความครอบคลุมในหลายมิติไม่ใช่เพียงพิจารณาว่ารายรับมีขนาดมากกว่าการใช้จ่ายเท่านั้น (สกนธ์ วิทยุวัฒนา, 2551) สอดคล้องกับเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2555) ที่กล่าวว่า การคลังท้องถิ่นเป็นการกำหนดนโยบายและดำเนินการด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาลตามปกติรายรับ ประกอบด้วย ภาษีรายได้อื่นและการก่อหนี้ ส่วนรายจ่ายจะจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสนอขออนุมัติต่อรัฐสภา สาเหตุที่ต้องมีการคลังสาธารณะ ก็เพราะรัฐต้องจัดสรรทรัพยากรจากภาคเอกชนมาให้ภาครัฐใช้เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรใหม่ บุคคลจึงต้องยอมสละสิทธิควบคุมทรัพยากรเพื่อใช้ส่วนตัว เพื่อให้รัฐบาลมีสิทธิใช้ทรัพยากรผลิตสินค้าและบริการ การคลังจึงเป็นกิจการหรือการปฏิบัติจริงที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและ

การเมือง ส่วนในระดับท้องถิ่นการคลังเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการผลิตสินค้าและบริการของท้องถิ่นต้องจัดหา และกระจายทรัพยากรโดยวัดมูลค่าเป็นเงิน หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นทุกหน่วยต้องเกี่ยวข้องกับระบบการคลังสาธารณะ อีกทั้งการคลังสาธารณะเป็นองค์ประกอบหลักของการจัดการ การวางแผน นโยบายการคลัง แผน โครงการ สำหรับระบบการคลังท้องถิ่นที่สำคัญ ประกอบด้วย การจัดองค์การ บทบาทและความรับผิดชอบ และระบบการคลัง

วิทยา จิตนุพงศ์ (2560) ได้สรุปว่า การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งที่เป็นกลไกการบริหารงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งการบริหารการคลังจะประกอบด้วย 1) การจัดท่างบประมาณ เป็นแผนการใช้เงินหรือแผนปฏิบัติงานที่แสดงในรูปตัวเงิน ซึ่งแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กำหนดในแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) การเงินและบัญชี เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับเงิน ซึ่งประกอบด้วย การเบิกเงิน การจ่ายเงินการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำส่งเงิน เป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งของงานคลังที่ให้บริการและสนับสนุนในการดำเนินงานด้านกิจกรรมต่างๆ ของส่วนราชการของผู้ใช้งบประมาณ 3) การพัสดุ เป็นการบริหารพัสดุเป็นวงจรการบริหารที่มีการดำเนินการหลายขั้นตอน และต่อเนื่องกันเป็นวงจร เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การประมาณความต้องการ การจัดหาการแจกจ่าย การควบคุม การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ 4) การจัดหารายได้ เป็นการบริหารจัดการเก็บภาษีรายได้ที่มีประสิทธิภาพ องค์การจะต้องวางระบบการจัดเก็บรายได้ที่มีมาตรฐานชัดเจนเที่ยงตรง คำนึงถึงกระบวนการจัดการองค์การที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือ เป็นธรรม โปร่งใส 5) การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบหลักฐานการดำเนินการ การก่อหนี้ผูกพัน การรับเงินและเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดทำบัญชี ว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คู่มือการบัญชี หนังสือสั่งการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพยายามจะสร้างกลไกการบริหารจัดการคลังท้องถิ่นที่ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนกำหนดนโยบายและดำเนินการด้านรายรับและรายจ่าย การจัดองค์การ บทบาท ความรับผิดชอบ และระบบการคลังเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นแล้วนั้น แต่ก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่องดังที่ผู้เขียนจะขออธิบายปัญหาและอุปสรรคการบริหารการคลังท้องถิ่นดังต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรคการบริหารการคลังท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนกลางทั้ง 6 ภารกิจ ตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ซึ่งภารกิจเหล่านั้นล้วนแต่กระทบกับการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชั้นพื้นฐานในหลายภารกิจที่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากแต่กับพบว่าท้องถิ่นจำนวนมากมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการพัฒนาของท้องถิ่นที่มาจากหลายปัจจัย ได้แก่

1. ปัญหาความไม่สมดุลกันระหว่างจำนวนบุคลากรกับปริมาณงาน ซึ่งทำให้บุคลากรทางการคลังมีภาระงานมากเกินไป อีกทั้งบุคลากรทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความกระตือรือร้น ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพราะมีความรู้ที่ไม่ตรงกับสายงาน

2. ปัญหาทางด้านโครงสร้างรายได้และรายจ่าย รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะพึ่งพารายได้จากรัฐบาลที่เป็นสัดส่วนที่สูงมาก ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจทางการคลังในการจัดบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

3. การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกกำกับโดยระเบียบที่กำหนดมาจากส่วนกลางและถูกควบคุมการบริหารจากหลายหน่วยงาน ทำให้ระเบียบการปฏิบัติเหล่านั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานเหมือนระบบราชการทั่วไปที่มีความล่าช้า ขาดบุคลากรที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานการคลัง ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการคลังในภาพรวมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ขาดประสิทธิภาพในการจัดทำข้อมูลทางการคลังทำให้การปฏิบัติงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความล่าช้าจัดเก็บรายได้ไม่เต็มที่

4. มีการขัดแย้งกันระหว่างวิธีการตรวจสอบระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การปฏิบัติงานคลังต้องมีภาระงานมากขึ้น ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการตรวจสอบต่ำ เนื่องจากคณะกรรมการร่วมในการตรวจสอบเรื่องต่างๆ มักเป็นคนที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นตัวแทนของประชาชนต่ำ (วิทยา จิตนพวงศ์, 2560)

อัยยรี วีระพันธ์พงศ์ (2566) ได้ทำการวิจัยสำรวจประเด็นปัญหาการคลังในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้สามารถสรุปผลการศึกษาได้เป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัญหาด้านรายได้ เป็นปัญหาที่พบมากที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกประเด็นปัญหาย่อย ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับปัญหาด้านรายได้ ได้แก่ ปัญหาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของ อปท. ปัญหาการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ของ อปท. ในแต่ละระดับ และปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเภทภาษี 2) ปัญหาศักยภาพของบุคลากรด้านการคลัง 3) ปัญหาด้านกฎหมาย 4) ปัญหาด้านการกู้เงิน และยังสามารถจำแนกประเด็นปัญหาย่อย ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับปัญหาด้านการกู้เงิน ได้แก่ ปัญหาการจัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลการก่อหนี้และสถานะหนี้ของ อปท. ให้เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ปัญหาบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการให้ความรู้แก่ อปท. เกี่ยวกับการกู้เงิน และ ปัญหาระบบติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ (5) ปัญหาด้านการกำหนดนโยบายทางการคลังของ อปท. (6) ปัญหาด้านกลไกการตรวจสอบ และ (7) ปัญหาด้านโครงสร้าง เช่นเดียวกับสุพัฒน์จิตร ลาตบัวขาว (2563) ที่ได้สรุปสภาพปัญหาของการคลังท้องถิ่นไว้ในหลายมิติ ได้แก่ 1) ปัญหาเชิงนโยบาย 2) ปัญหาด้านโครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลพวงจากการกระจายอำนาจมาสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ได้กำหนดสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมาตรา 30(4) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 กลับพบว่าสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น มีการเพิ่มจากรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนเป็นหลัก 3) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการคลังของท้องถิ่น เกิดจากความไม่สมดุลทางการคลัง 4) ปัญหาความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารการคลัง อาทิเช่น การจัดเก็บภาษีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะในเชิงตั้งรับมากกว่าเชิงรุก 5) ปัญหาเรื่องการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) ปัญหาเรื่องการจัดสรรรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากนักการเมืองท้องถิ่นมีแข่งขันกันการให้บริการสาธารณะ เพื่อสร้างฐานคะแนนนิยมของตนเองกับประชาชนในท้องถิ่น โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมจากการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) หรือการมีขนาดของบริการสาธารณะที่เหมาะสม

ภายในท้องถิ่น และ 7) ปัญหาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น เกิดมาจากกฎหมายที่กำหนดแหล่งที่มา รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ไม่มีกฎหมายที่รองรับการกำหนดแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน การขัดแย้งกันของกฎหมายที่กำหนดรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบังคับใช้กฎหมาย ถึงแม้การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทภาษีมีกฎหมายรองรับ และมีการกำหนดบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการคลังท้องถิ่น ที่ปรากฏอยู่หลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติด้าน สถานะด้านการเงินการคลัง มิติความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น และมิติความสามารถในการหารายได้ของท้องถิ่น

ซึ่งประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น ระบบการบริหาร และที่สำคัญคือ การบริหารการคลัง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนศึกษาแนวคิดในการบริหารการคลังท้องถิ่นที่มี ประสิทธิภาพ เกิดผลสำเร็จในการบริหารอย่างประเทศญี่ปุ่น

แนวคิดในการบริหารการคลังท้องถิ่นของประเทศไทย

การบริหารการคลังท้องถิ่นของประเทศไทยมีแนวคิดในการบริหารอยู่หลายประการ ซึ่งถือเป็น แนวคิดที่นำไปสู่การบริหารการคลังที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ได้แก่ 1) การปกครองตนเอง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอิสระและมีความยืดหยุ่นในการจัดลำดับความสำคัญในการบริหารการเงิน การคลังของตน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีอำนาจในการบริหารการเงินการคลังของตน โดยต้อง ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายของรัฐบาลกลาง หรือส่งผลกระทบต่อการเงินการคลังของประเทศหรือหน่วยงาน ของรัฐอื่น 2) การพึ่งตนเอง: รัฐบาลกลางพึงส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ด้าน การเงินการคลังและมีฐานะการเงินการคลังอย่างเหมาะสม รวมทั้งไม่ดำเนินการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 3) การมีรายได้ที่เหมาะสม: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีรายได้ที่เหมาะสมพอที่จะดำเนินการตาม หน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย 4) ความเสมอภาค: เงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจัดสรร จากรัฐบาลกลางต้องผันแปรตามความต้องการที่แท้จริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสอดคล้องกับขีด ความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษี 5) การคาดการณ์: ต้องให้ความเชื่อมั่นต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมที่จะคาดการณ์ด้านการเงินการคลัง 6) ประสิทธิภาพ: รัฐบาล กลางต้องจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยความเป็นกลาง 7) ความคล่องตัว: การ บริหารงานการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน 8) สิ่งจูงใจ: รัฐบาลกลางต้องให้ สิ่งจูงใจเพื่อให้การบริหารการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพรวมทั้งต้องจัดแนว ปฏิบัติที่ทำให้การบริหารฯ ขาดประสิทธิภาพ และ 9) การบรรลุเป้าหมาย: รัฐบาลกลางต้องให้หลักประกันว่า เป้าหมายการสนับสนุนด้านการเงินการคลังที่รัฐบาลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเหมาะสมสอดคล้อง กับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, รายงาน การศึกษาดูงานด้านการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยระหว่างวันที่ 18-22 กันยายน 2560) จากการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผู้เขียนสามารถอธิบายปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของประเทศไทยประสบความสำเร็จออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติด้านสถานะด้านการเงินการคลังของท้องถิ่นญี่ปุ่น

1. สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 11.0 มากกว่าของรัฐบาลกลางซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 4.1 ขณะที่สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจากภาคเอกชนคิดเป็นร้อยละ 75.0 2) งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นญี่ปุ่นมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 58.0 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ มากกว่างบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลกลางซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 42.0 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ ซึ่งรายได้หลักๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นญี่ปุ่นมาจาก 1) ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง-Local Tax (ร้อยละ 38.4 เช่น ภาษีโรงเรือน) โดยประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้เองที่ค่อนข้างสูงกว่าหลายประเทศ โดยภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเองได้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีเพื่อการอยู่อาศัย (Local Inhabitants Tax) จัดเก็บจากบุคคลธรรมดาที่มีรายได้ในท้องถิ่นและนิติบุคคลที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ภาษีอสังหาริมทรัพย์ (Property Tax) จัดเก็บจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ของท้องถิ่นนั้น ภาษีการบริโภคของท้องถิ่น (Local Consumption Tax) จัดเก็บจากการเคลื่อนย้ายทุนและทรัพย์สินระหว่างพื้นที่ ภาษีบุหรี่ (Tabacco Tax) จัดเก็บจากผู้ผลิตและผู้ค้าส่งบุหรี่ และภาษีรถยนต์ (Automobile Tax) จัดเก็บจากเจ้าของรถยนต์เป็นรายปี เป็นต้น (วรรณ ธรรมโชติ, 2564) สอดคล้องกับ Bessho (2016) ที่อธิบายว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นมีความสามารถทางการคลังจากแหล่งภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองเป็นหลัก เช่น ภาษีเพื่อการอยู่อาศัย (Prefectural inhabitant tax) ภาษีจากการประกอบธุรกิจ (Enterprise tax) และภาษีท้องถิ่นจากการบริโภค (Local consumption tax) เป็นต้น รองลงมาเป็นเงินรายรับอื่นๆ (Other revenue resources) เช่น ค่าธรรมเนียมและเงินบริจาค 2) ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลกลางจัดสรรคืนมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - Local Transfer Tax มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยมาก (ร้อยละ 2.6 เช่น ภาษีน้ำมัน ภาษีรถยนต์) 3) ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดเก็บแล้วจัดสรรมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างสมดุลด้านรายได้จากการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นเพื่อให้เพียงพอต่องบประมาณรายจ่ายด้านการบริการสาธารณะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น-Local Allocation Tax (ร้อยละ 17.1 เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งในญี่ปุ่นผู้บริโภคต้องจ่ายร้อยละ 8 ทั้งนี้ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2662 รัฐบาลญี่ปุ่นจะเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ 10) 4) รายได้รูปแบบอื่น ๆ (ร้อยละ 41.8) เช่น เงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง-National Treasury Disbursements (ร้อยละ 15.0) การออกพันธบัตรท้องถิ่น-Local Bonds (ร้อยละ 10.5)

จะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นที่สำคัญคือ เน้นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (การพึ่งพาตนเอง) หลักการภาษีท้องถิ่นจึงเป็นประเด็นสำคัญในการทำให้การกระจายอำนาจทางการคลังที่ประสบความสำเร็จ

มิติความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น

สามารถจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นออกเป็น “แบบแยกออกจากกัน” และ “แบบรวมเข้าด้วยกัน” ซึ่งระบบการปกครองตนเองของท้องถิ่นแบบแยกออกจากกัน รัฐบาลกลางจะไม่แทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระ และการจัดตั้งสำนักงานในท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานของตนเอง ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ก็จะได้รับการบริการสาธารณะจากทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งประมวลกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นผลจากการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายกว่า 450 ฉบับ จุดสำคัญในการปรับปรุงมีดังต่อไปนี้

1. การยกเลิกระบบการมอบหมายภารกิจ เนื่องจากระบบการมอบหมายภารกิจทำให้การแบ่งภารกิจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นไม่ชัดเจน และจำกัดความเป็นอิสระทั้งในการวางแผนและการดำเนินการนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น

2. การพิจารณาการควบคุมและแทรกแซงจากรัฐบาลกลาง มีการพิจารณาใหม่เกี่ยวกับการแทรกแซง (ควบคุม) จากรัฐบาลกลาง ได้มีการยกเลิกอำนาจของรัฐบาลกลางในการกำกับดูแลการดำเนินงานของท้องถิ่นโดยรวมตามการยกเลิกระบบการมอบหมายภารกิจ นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มข้อบัญญัติใหม่ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นดังต่อไปนี้ 1) หลักเกณฑ์ในการให้รัฐบาลกลางแทรกแซงในเฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น 2) ข้อบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการแทรกแซง เช่น การออกหนังสือมาตรฐานทั้งในด้านการพิจารณาอนุมัติและระยะเวลาในการจัดการ เป็นต้น เพื่อให้การแทรกแซงเป็นไปอย่างยุติธรรมและโปร่งใส 3) การจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการข้อพิพาททางการควบคุมระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นขึ้น ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่น

3. การแบ่งภารกิจหน้าที่ให้ชัดเจน ข้อบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นขึ้นใหม่ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นแบ่งภารกิจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน โดยข้อบัญญัตินี้ ให้รัฐบาลท้องถิ่น “ถือบทบาทการปกครองพื้นที่โดยรวมอย่างเป็นอิสระ” ส่วนรัฐบาลกลางให้ “แบ่งภารกิจกับรัฐบาลท้องถิ่นให้เหมาะสม” และ “ให้รัฐบาลท้องถิ่นบริหารจัดการภารกิจโดยมีความเป็นเอกเทศ” (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

กล่าวโดยสรุปความสำเร็จของการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น ในมิติความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น คือ การแยกความสัมพันธ์ออกจากกัน ซึ่งทำให้รัฐบาลกลางไม่สามารถแทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่นได้ ทำให้ท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระ นั้นหมายถึงความมีอิสระทางการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยนั่นเอง

มิติความสามารถในการหารายได้ของท้องถิ่น

1. เงินกู้ยืม (borrowing) และการออกพันธบัตรท้องถิ่น (local bond) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกพันธบัตรเพื่อกู้ยืมเงินจากเอกชนและสาธารณะได้ โดยขั้นตอนการออกพันธบัตรท้องถิ่นต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกลาง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบเทศบาล (municipality) ต้องได้รับความเห็นชอบจากจังหวัด (prefecture) ก่อนแล้วจึงจะเสนอขออนุมัติให้รัฐบาลกลางเห็นชอบ ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจังหวัดต้องเสนอเรื่องการออกพันธบัตรโดยตรงต่อรัฐบาลกลาง การออกพันธบัตรจะเกิดขึ้นได้ต้องคำนึงถึงสภาวะและความมั่นคงทางการเงินการคลังขององค์กรท้องถิ่นเองด้วย

2. รายได้จากแหล่งอื่น (Other revenue resources) ที่มาจากค่าบริการในการจัดทำบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินจากการบริจาคและรายได้จากการประกอบกิจการที่สร้างรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการมีทรัพย์สินให้เช่าเพื่อเก็บค่าเช่าและผลประโยชน์ เป็นต้น

3. กิจการพาณิชย์ท้องถิ่น (local public enterprise) เป็นกิจการหนึ่งที่เป็นช่องทางสร้างรายได้เสริมให้กับท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นที่ถือเป็นบริการสาธารณะที่มีการจัดเก็บค่าบริการเพื่อหารายได้ อาทิ กิจการน้ำประปา การบำบัดน้ำเสีย โรงพยาบาล ที่จอดรถ การพัฒนาที่อยู่อาศัย การคมนาคมและขนส่งมวลชน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการบริหารการคลังท้องถิ่นจุดเริ่มต้นคือ การมีแนวคิดนำไปสู่การบริหารการคลังที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ

และมีความยืดหยุ่นสามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยการสร้างความสามารถในการรายได้หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ เน้นที่ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยรัฐบาลกลางก็จะไม่แทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ รวมถึงท้องถิ่นเองก็มีความพยายามหารายได้จากแหล่งอื่น เพื่อนำมาดำเนินกิจการของท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ จึงทำให้การบริหารการคลังของท้องถิ่นในประเทศไทยประสบความสำเร็จ สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยได้

แนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต

จากการที่ผู้เขียนได้หาข้อมูลตั้งแต่ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการคลังท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคการบริหารการคลังท้องถิ่น จนนำมาสู่การค้นหาคำแนวคิดตัวอย่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศญี่ปุ่นมาศึกษาเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดของการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยต่อไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงขออภิปรายแนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นไว้ตามทัศนะของตนเองดังนี้

1. ประเทศไทยควรมีแนวคิด และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองตนเอง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอิสระและมีความยืดหยุ่นให้มีความสำคัญในการบริหารการเงินการคลังของตน โดยต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายของรัฐบาลกลาง อีกทั้งควรพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยรัฐบาลกลางพึงส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ด้านการเงินการคลังและมีฐานะการเงินการคลังอย่างเหมาะสม อีกทั้งไม่ดำเนินการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมีรายละเอียดย่อยตัวอย่างเช่น 1.1) รัฐควรมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นระบบ และชัดเจนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการด้านการจัดเก็บรายได้ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมไม่เกิดความซ้ำซ้อน 1.2) รัฐบาลและรัฐบาลท้องถิ่นควรสร้างมาตรฐานร่วมกันในการจูงใจให้เกิดความตระหนักในการเสียภาษี การสร้างจิตสำนึกให้เห็นประโยชน์และหน้าที่ของการเสียภาษี ให้คนทุกกลุ่มตระหนักในเรื่องของหน้าที่ของตนเองในการเสียภาษีให้กับรัฐเพื่อนำเงินภาษีที่เป็นรายได้ไปจัดบริการสาธารณะ และ 1.3) รัฐควรมีการให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการปกครองตนเองและการบริหารจัดการการคลัง

2. ประเทศไทยควรมีการส่งเสริมการพัฒนารายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงกับรัฐบาลกลาง เพราะรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ นโยบายที่ได้รับการถ่ายโอนต้องเน้นการพัฒนารายได้อย่างจริงจัง อีกทั้งรัฐบาลควรขยายฐานภาษีและกำหนดแหล่งรายได้ให้กับท้องถิ่นให้มากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลควรให้แรงจูงใจทางภาษีแก่สถานธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น สนับสนุนกิจการขนาดเล็กย่อยที่ให้เงินในการสนับสนุนเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ตลอดจนการนำภาษีการท่องเที่ยวมาจัดตั้งเป็นกองทุน เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถมีแหล่งรายได้ในการจัดเก็บเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแหล่งรายได้อื่นๆ หรือแหล่งรายได้ใหม่ๆ เช่น การออกพันธบัตรท้องถิ่น เพื่อกู้ยืมเงินจากเอกชนและสาธารณะได้ การส่งเสริมกิจการพาณิชย์ท้องถิ่น ให้เป็นช่องทางสร้างรายได้เสริมให้กับท้องถิ่น ซึ่งการเพิ่มรายได้ของท้องถิ่นนั้นคงหนีไม่พ้นที่จะต้องเพิ่มอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มากขึ้น เช่นเดียวกันกับที่ ไกรวุฒิ ใจคำปัน (2564) ได้เสนอแนะแนวทางในการการพัฒนา นโยบายเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการสร้างศักยภาพในการหารายได้ด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมในด้านกรอบคิดแบบผู้ประกอบการและกรอบคิดทางด้านการตลาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถสร้างนโยบายหรือแนวทางดำเนินกิจกรรมทางด้านการเศรษฐกิจที่จะเกิดประโยชน์หรือสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อย่างทั่วถึงต่อประชาชนทุกกลุ่ม และต่อเนื่องไปยังความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อการสร้างช่องทางจำหน่ายการผลิตสินค้าหรือบริการของชุมชนที่เป็นที่ต้องการของตลาด และรวมถึงความสามารถในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อท้ายที่สุดจะทำให้เกิดการขยายฐานภาษีในท้องถิ่นที่กว้างมากขึ้น

3. ประเทศไทยควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นแบบแยกออกจากกัน กล่าวคือ รัฐบาลกลางจะไม่แทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น เช่น ยกเลิกระบบการมอบหมายภารกิจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นที่ไม่ชัดเจนที่จำกัดความเป็นอิสระในการดำเนินงานของท้องถิ่น รวมถึงการควบคุมและแทรกแซงจากรัฐบาลกลาง โดยยกเลิกอำนาจของรัฐบาลกลางในการกำกับดูแลการดำเนินงานของท้องถิ่น โดยอาจเพิ่มข้อบัญญัติใหม่ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่น เช่น หลักเกณฑ์ในการให้รัฐบาลกลางแทรกแซงในเฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น ดังนั้น สุพัฒนิจิตร ลาตบัวขาว (2563) รัฐบาลกลางควรให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อรองรับการกำหนดแหล่งรายได้ของท้องถิ่นให้มีความชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถออกข้อบัญญัติในการจัดเก็บภาษีและการกำหนดบทลงโทษกับผู้ค้างชำระภาษี เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นนั้นมีหลายฉบับการที่จะปรับให้มีความเหมาะสมหรือปรับให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ กล่าวคือ การออกกฎหมายเพื่อการจัดเก็บรายได้ที่เป็นรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ต้องมาจากกฎหมายที่ท้องถิ่นออกข้อบัญญัติเอง แต่ต้องไม่ใช่กฎหมายที่รัฐบาลกลางบัญญัติไว้อย่างยาวนานหรือยังไม่มีมีการปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน นอกจากนี้ รัฐบาลควรมีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ เช่น ประมวลกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายรายได้ของท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมาย สอดคล้องจรัส สุวรรณมาลา. (2541) ที่ว่ากับรัฐบาลจะต้องยกเลิกมาตรการต่างๆ ที่ใช้ควบคุมการบริหารงานคลังและงบประมาณของท้องถิ่นที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารงานคลังของท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นคล่องตัวมากขึ้น เช่น การยกเลิกระเบียบ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารงานบุคคล การบริหารพัสดุ การเก็บรักษาและการเบิกจ่ายเงิน การจัดทำงบประมาณ ฯลฯ ของท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระในการพัฒนาระบบงบประมาณ

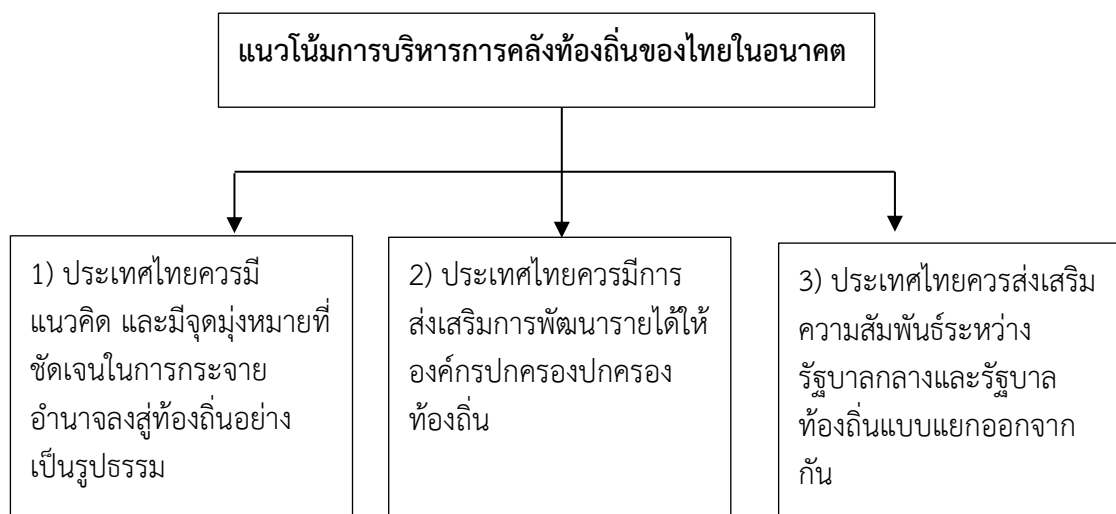
สรุป

จากที่กล่าวมาแนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต 1) ประเทศไทยควรมีแนวคิดและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองตนเอง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความยืดหยุ่นให้ความสำคัญในการบริหารการเงินการคลังของตน อีกทั้งควรพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยรัฐบาลกลางพึงส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ด้านการเงินการคลังและมีฐานะการเงินการคลังอย่างเหมาะสม อีกทั้งไม่ดำเนินการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมี 2) ประเทศไทยควรมีการส่งเสริมการพัฒนารายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงกับ

รัฐบาลกลาง เพราะรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ นโยบายที่ได้รับการถ่ายโอนต้องเน้นการพัฒนารายได้อย่างจริงจัง อีกทั้งรัฐบาลควรขยายฐานภาษีและกำหนดแหล่งรายได้ให้กับท้องถิ่นให้มากขึ้น รัฐบาลควรให้แรงจูงใจทางภาษีแก่สถานธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น สนับสนุนกิจการขนาดย่อยที่ให้เงินในการสนับสนุนเพื่ออนุรักษ์ วัฒนธรรมของท้องถิ่น ตลอดจนการนำภาษีการท่องเที่ยวมาจัดตั้งเป็นกองทุน เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถมีแหล่ง รายได้ในการจัดเก็บเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแหล่งรายได้อื่นๆ หรือแหล่งรายได้ใหม่ๆ เช่น การออกพันธบัตรท้องถิ่น เพื่อกู้ยืมเงินจากเอกชนและสาธารณะได้ การส่งเสริมกิจการพาณิชย์ท้องถิ่น 3) ประเทศไทยควรส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นแบบแยกออกจากกัน กล่าวคือ รัฐบาลกลางจะไม่ แทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น เช่น ยกเลิกระบบการมอบหมายภารกิจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาล ท้องถิ่นที่ไม่ชัดเจนที่จำกัดความเป็นอิสระในการดำเนินงานของท้องถิ่น รวมถึงการควบคุมและแทรกแซงจาก รัฐบาลกลาง โดยยกเลิกอำนาจของรัฐบาลกลางในการกำกับดูแลการดำเนินงานของท้องถิ่น โดยอาจเพิ่ม ข้อบัญญัติใหม่ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่น เช่น หลักเกณฑ์ในการให้รัฐบาลกลาง แทรกแซงในเฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น

องค์ความรู้ใหม่

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต ตามทัศนะที่ได้กล่าวมาดังนี้

แผนภาพที่ 1 แนวโน้มการบริหารการคลังท้องถิ่นของไทยในอนาคต

ที่มา : ผู้เขียนสังเคราะห์

กล่าวคือ ประเทศไทยควรส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองตนเอง โดยการเชื่อมโยงกับรัฐบาลกลาง เพราะรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ นโยบายที่ได้รับการถ่ายโอนต้องเน้นการพัฒนารายได้อย่างจริงจัง อีกทั้งรัฐบาลกลางจะต้อง ไม่เข้าไปแทรกแซงภารกิจของรัฐบาลท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด โดยการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหารการคลัง เพื่อความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรได้รับการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการคลัง ที่มีความพร้อมในด้านบุคลากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **ประวัติความเป็นมาของการปฏิรูปการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของประเทศไทยในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา**. โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะโดยความร่วมมือในการบริหารงานระหว่างท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด.
- ไกรวุฒิ ใจคำปัน. (2564). **ความยั่งยืนทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่**. สถาบันพระปกเกล้า.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2541). **ปฏิรูประบบการคลังไทย กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- จรัส สุวรรณมาลา. (2545). **หลักการกับประสบการณ์ของการกระจายอำนาจการคลังไปด้วยกัน** มากน้อยเพียงใด. *วารสารสังคมศาสตร์*, 32(2), 59–82.
- จีระ ประทีป. (2546). **การบริหารการคลังท้องถิ่น**. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น (หน่วยที่ 5). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2551). **การคลังท้องถิ่น: รวบรวมบทความวิจัยเพื่อเพิ่มพลังให้ท้องถิ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543. (2544, 17 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, 118(พิเศษ 4 ง).
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). **การปกครองท้องถิ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(114 ก).
- พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549. (2550, 8 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124(2 ก).
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2548). **การคลังภาครัฐ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: คณินิจการพิมพ์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). **แนวคิดและทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วรรณ ธรรมโชติ. (2564). **การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษากรุงเทพมหานครเทียบกับมหานครโตเกียว**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิทยา จิตนุพงศ์. (2560). ปัญหาการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. **วารสาร รัชต์ภาคย์, (ฉบับพิเศษครบรอบ 23 ปี)**, 320–331.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สกนธ์ วรรณวิวัฒนา. (2551). การบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์ เน็ท.
- สกนธ์ วรรณวิวัฒนา. (2553). วิถีใหม่การพัฒนาารายรับท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครอง ท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- สุกัญญา แสงอนันต์. (2553). การบริหารงานคลังท้องถิ่น: ศึกษากรณีการบริหารงบประมาณรายรับของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพัฒน์จิตร ลาตบัวขาว. (2563). การคลังท้องถิ่น: สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐ ประศาสนศาสตร์**, 11(1), 189–214.
- สำนักงบประมาณของรัฐบาล. (2564). รายงานวิเคราะห์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). รายงานการศึกษาดูงานด้านการปกครองท้องถิ่นของประเทศ ญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 18–22 กันยายน 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย
- อุดม ทุมไธษิต. (2545). การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: หอรัตน ชัยการพิมพ์.
- อัยรวี วีระพันธ์พงศ์. (2566). การสำรวจประเด็นปัญหาการคลังในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. **วารสาร มณีเชษฐาราม วัดจอมมณี**, 6(2), 112–125.
- Bessho, S. (2016). **Case study of central and local government finance in Japan**. Tokyo: Asian Development Bank Institute.